

بررسی عوامل مؤثر بر میزان استقبال اولیای دانش‌آموزان از کلاس‌های آموزش خانواده در شهرستان نهاوند

پژوهشگر: مهرداد هوشمند

مدرس علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور نهاوند

چکیده‌ی پژوهش:

در این تحقیق عواملی که باعث کاهش یا افزایش میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده می‌گردد شناسایی شده و راهکارها و پیشنهادها لازم به مدرسین، برنامه‌ریزان و کارشناسان، جهت بهتر اجرا نمودن کلاس‌های آموزش خانواده ارائه گردیده است.

این تحقیق با روش پیمایشی انجام گرفته و جهت گردآوری اطلاعات از پرسش‌نامه با سؤالات بسته استفاده شده است. حجم نمونه در این تحقیق ۳۰۰ نفر از والدین بوده که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده است.

در این تحقیق سعی شده تأثیر عواملی چون جنسیت، شاغل بودن والدین، ضعف محتوای مطالب ارائه شده، ضعف علمی مدرسین، عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی، نامناسب بودن زمان تشکیل کلاس‌ها، اهمیت ندادن مدیران به برگزاری کلاس‌ها، عدم آگاهی والدین از اهمیت کلاس‌ها و ... بر میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده بررسی شود. برخی از نتایج و یافته عبارت‌اند از:

۱- مردان از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر استقبال کرده‌اند.

- ۲- استقبال افراد شاغل، از کلاس‌های آموزش خانواده نسبت به افراد بیکار کم‌تر بوده است.
 - ۳- ضعف محتوای مطالب ارائه شده توسط مدرسین، موجب شده که والدین از کلاس‌های آموزش خانواده کم‌تر استقبال کنند.
 - ۴- ضعف علمی مدرسین در عدم استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر بوده است.
 - ۵- عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی موجب شده که والدین از کلاس‌های آموزش خانواده کم‌تر استقبال کنند.
 - ۶- نامناسب بودن زمان تشکیل کلاس‌ها در عدم استقبال والدین از کلاس‌ها تأثیر داشته است.
 - ۷- اهمیت ندادن مدیران به برگزاری کلاس‌ها در عدم استقبال والدین از کلاس‌ها مؤثر بوده است.
 - ۸- عدم آگاهی والدین از اهمیت کلاس‌های آموزش خانواده در استقبال نکردن والدین از این گونه کلاس‌ها مؤثر بوده است.
- کلید واژه‌ها:** آموزش، خانواده، مدارس متوسطه، آموزش خانواده، انجمن اولیا و مربیان^۱

۱- ضمن تشکر از جناب آقای مهرداد هوشمند، یادآوری می‌شود بخش‌هایی از طرح ارسالی (مقدمه، بیان مسئله، ضرورت اجرای طرح یا اهمیت موضوع و نقش انجمن اولیا و مربیان) به دلیل محدودیت صفحات فصل‌نامه حذف گردید. «فرهنگان»

اهداف پژوهش :

الف - هدف کلی :

بررسی عوامل مؤثر بر میزان استقبال اولیای دانش آموزان متوسطه از کلاس های آموزش خانواده در مدارس شهرستان نهاوند

ب - اهداف جزئی :

- ۱ - ارائه راهکارهای لازم به برنامه ریزان و کارشناسان جهت پربار نمودن کلاس های آموزش خانواده
- ۲ - شناسایی عوامل مؤثر در جذب بیش تر والدین به کلاس های آموزش خانواده
- ۳ - ارائه پیشنهادها و راهکارهای لازم به مدرسان کلاس های آموزش خانواده
- ۴ - دادن آگاهی های لازم به والدین در مورد اهمیت کلاس های آموزش خانواده

فرضیات پژوهش :

- ۱ - سطح استقبال والدین از کلاس های آموزش خانواده پایین است.
- ۲ - بین جنسیت شرکت کنندگان و میزان استقبال از کلاس های آموزش خانواده رابطه ای معناداری وجود دارد.
- ۳ - بین شرکت اعضای خانواده (پدر و مادر) و میزان استقبال از کلاس ها رابطه ای معناداری وجود دارد.
- ۴ - بین وضعیت اشتغال والدین و میزان استقبال آن ها از کلاس ها رابطه ای معناداری وجود دارد.

- ۵- بین میزان تحصیلات والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۶- بین محتوای مطالب ارائه شده و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۷- بین توان علمی مدرسین و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۸- بین استفاده از وسایل کمک آموزشی و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۹- بین زمان تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۱۰- بین اهمیت ندادن مدیران به تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۱۱- بین میزان آگاهی والدین از اهداف کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۱۲- بین میزان علاقه‌مندی والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

متغیرهای مستقل :

- الف - متغیرهای مستقل : ۱- جنسیت ، ۲- وضعیت اشتغال والدین ، ۳- میزان تحصیلات والدین ، ۴- محتوای مطالب ارائه شده ، ۵- توان علمی مدرسین ، ۶- استفاده از وسایل کمک آموزشی ، ۷- زمان تشکیل کلاس‌ها ، ۸- اهمیت ندادن مدیران به تشکیل

کلاس‌ها ، ۹- میزان آگاهی والدین ، ۱۰- میزان علاقه‌مندی والدین ، ۱۱- تکراری بودن مطالب

ب- متغیر وابسته : میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده

روش تحقیق :

برای انجام این پژوهش از روش پیمایش و کتابخانه‌ای جهت گردآوری اطلاعات استفاده شده است.

ابزار گردآوری داده‌ها :

برای دستیابی به اطلاعات از پرسش‌نامه با سؤالات بسته استفاده شده است.

جامعه‌ی آماری :

در این پژوهش والدین دانش آموزان متوسطه شهرستان نهاوند، که تعدادشان ۱۲۹۵۰ نفر است، جامعه‌ی آماری را تشکیل می‌دهند.

شیوه‌ی نمونه‌گیری و حجم نمونه :

در این تحقیق روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بوده است. به این صورت که تعداد ده دبیرستان (پنج دبیرستان پسرانه و پنج دبیرستان دخترانه) به عنوان نمونه انتخاب و در هر دبیرستان سی نفر از والدین گزینش شده‌اند. سپس بین آنان پرسش‌نامه توزیع و نظرات

آن‌ها جمع‌آوری گردیده و در مجموع، حجم نمونه در این پژوهش ۳۰۰ نفر از والدین بوده است.

روش‌ها و تکنیک‌های آماری برای تجزیه و تحلیل داده‌ها:

الف - آمار توصیفی: استفاده از جداول توزیع فراوانی و درصدگیری، ترسیم نمودار و میانگین

ب - آمار استنباطی: استفاده از تی‌تست (t test) جهت معنادار بودن اختلاف بین میانگین‌های دو نمونه مستقل و تجزیه و تحلیل واریانس

فرضیه‌ی شماره‌ی ۱: میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده چگونه است؟

جدول شماره‌ی ۱ - خلاصه‌ی اطلاعات تی‌تست گروه یک مربوط به فرضیه‌ی شماره ۱

شاخص	تعداد	میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	انحراف استاندارد	دی. اف (DF)	مقدار تی (t)	سطح معناداری
میزان استقبال	۳۰۰	۴۸	۵۷/۱۴	۷/۸۴	۲۹۹	۲۰/۱۸	۰/۰۰۱

با توجه به تی (t) محاسبه شده (۲۰/۱۸) و سطح معناداری (۰/۰۰۱) می‌توان گفت که بین میانگین مشاهده شده (۵۷/۱۴) و میانگین مورد انتظار (۴۸) تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با توجه به این که مقدار به دست آمده کوچک‌تر از حد انتظار است، می‌توان نتیجه‌گیری نمود که میزان استقبال خانواده‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده در سطح پایینی قرار دارد.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۲: بین جنسیت والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره‌ی ۲: خلاصه اطلاعات برای گروه‌های مستقل مربوط به فرضیه شماره‌ی ۲

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	دی. اف (DF)	مقدار تی (t)	سطح معناداری
استقبال زن	۲۰۱	۵۸/۰۹	۷/۹۷	۲۹۸	۳/۰۴	۰/۰۰۳
استقبال مرد	۹۹	۵۵/۲	۷/۲۲			

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میانگین میزان استقبال زنان از کلاس‌های آموزش خانواده (۵۸/۰۹) و میانگین میزان استقبال مردان (۵۵/۲) تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۳) می‌توان عنوان کرد که بین جنسیت والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین‌ها می‌توان نتیجه‌گیری نمود که میزان استقبال زنان (به عبارتی مادران) از کلاس‌ها بیش‌تر از میزان استقبال پدران است.

فرضیه شماره‌ی ۳: بین استقبال و شرکت اعضای خانواده از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۳: خلاصه اطلاعات تی تست برای گروه‌های مستقل مربوط به فرضیه

شماره ۳

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	د.ی. اف (DF)	مقدار تی (t)	سطح معناداری
استقبال شرکت پدر	۱۱۷	۵۵/۸۲	۶/۹۹	۲۹۸	۲/۳۴	۰/۰۲۰
استقبال شرکت مادر	۱۸۳	۵۷/۹۸	۸/۲۵			

ارقام جدول نشان می‌دهد که بین میانگین شرکت پدران از کلاس‌های آموزش خانواده (۵۵/۸۲) و میانگین شرکت مادران از کلاس‌ها (۵۷/۹۸) تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با توجه به سطح معناداری (۰/۰۲۰) می‌توان عنوان کرد که بین شرکت پدران و مادران و استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین‌ها می‌توان نتیجه‌گیری نمود که میزان شرکت مادران در کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر از میزان شرکت پدران است.

فرضیه‌ی شماره ۴: بین وضعیت اشتغال والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول (۴): خلاصه اطلاعات تی تست برای گروه‌های مستقل مربوط به فرضیه‌ی شماره ۳

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	د.ی. اف (DF)	مقدار تی (t)	سطح معناداری
استقبال شاغل	۱۰۲	۵۵/۸۸	۷/۴۵	۲۹۸	-۲/۰۰۳	۰/۰۴۶
استقبال بیکار	۱۹۸	۵۷/۷۸	۷/۹۷			

خلاصه اطلاعات تی تست نشان می‌دهد که بین میانگین استقبال افراد شاغل (۵۵/۸۸) و میانگین استقبال افراد بیکار در کلاس‌های آموزش خانواده (۵۷/۷۸) تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با توجه به سطح معناداری (۰/۰۴۶) می‌توان عنوان کرد که بین وضعیت اشتغال والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه معناداری وجود دارد و افراد بیکار از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر استقبال می‌کنند.

فرضیه شماره ۵: بین میزان تحصیلات والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۵) میانگین میزان استقبال پاسخ‌گویان بر حسب میزان تحصیلات

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
بی‌سواد	۲۰	۵۸/۲	۷/۳۲
سوادخواندن و نوشتن	۴۳	۵۷/۸	۹/۱۶
پنجم	۷۲	۵۶/۸	۷/۹۴
سیکل	۷۶	۵۶/۹	۷/۶۱
دیپلم	۵۳	۵۷/۶	۷/۲۷
فوق‌دیپلم به بالا	۳۶	۵۵/۹	۷/۸۲
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱	۷/۸۴

جدول (۶): تحلیل واریانس مربوط به فرضیه شماره ۵

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۱۲۶/۱۶۰	۵	۲۵/۲۳۲		
درون گروه‌ها	۱۸۳۷۱/۹۶۰	۲۹۴	۶۲/۱۵۰	۰/۴۰۶	۰/۸۴۵
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین میزان استقبال والدین و با توجه به سطح تحصیلات آنان و سطح معناداری (۰/۸۴۵) می‌توان اظهار داشت که بین میزان تحصیلات والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود ندارد و والدین با سطوح مختلف به یک میزان از کلاس‌های آموزش خانواده استقبال می‌کنند. فرضیه‌ی شماره‌ی ۶: بین محتوای مطالب ارائه شده و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول (۷): میانگین استقبال از کلاس‌ها با توجه به محتوای مطالب ارائه شده

شاخص سطح محتوا	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
محتوای ضعیف	۴۸	۴۹/۵۲	۷/۰۳
محتوای متوسط	۱۱۱	۵۴/۹۴	۵/۰۸
محتوای قوی	۱۴۱	۶۱/۴۶	۷/۲
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸۴

جدول (۸): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره‌ی ۶

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۵۹۵۳/۴۳	۲	۲۹۷۶/۷۱۵	۷۱/۰۴۱	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۲۴۴۴/۶۹	۲۹۷	۴۱/۹۰۱		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین‌های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده از میزان استقبال والدین از کلاس‌ها با توجه به سطح محتوای مطالب ارائه شده تفاوت معناداری وجود دارد. لذا می‌توان عنوان کرد که بین محتوای

مطالب ارائه شده و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه وجود دارد. بنابراین با توجه به اطلاعات به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که هرچه محتوای مطالب ارائه شده قوی‌تر و در سطح بالاتری باشد میزان استقبال والدین نیز از کلاس‌ها بیشتر خواهد بود.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۷: بین توان علمی مدرسین و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه وجود دارد.

جدول (۹): میانگین استقبال از کلاس‌ها با توجه به توان علمی مدرسین

شاخص توان مدرس	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
توان پایین	۲۴	۵۱/۴۱	۶/۸۶
توان متوسط	۳۷	۵۵/۴	۷/۵۲
توان بالا	۲۳۹	۵۷/۹	۷/۷۲
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸۴

جدول (۱۰): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره‌ی ۷

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۱۰۶۷/۴۳۵	۲	۵۳۳/۷۱۷	۹/۱۴۶	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۷۳۳/۶۸۵	۲۹۷	۵۸/۳۵۲		
جمع کل	۱۸۴۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین‌های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده از میزان استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به توان علمی مدرسین، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بنابراین می‌توان عنوان کرد که بین توان علمی

مدرسین و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد. لذا با توجه به میانگین‌های به دست آمده می‌توان نتیجه‌گیری نمود که هرچه توان علمی مدرسین در سطح بالاتری باشد به همان میزان استقبال والدین نیز از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر می‌شود.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۸: بین استفاده از وسایل کمک آموزشی و میزان شرکت والدین در کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول (۱۱): میانگین استقبال از کلاس‌ها با توجه به استفاده از وسایل کمک آموزشی

شاخص نحوه‌ی استفاده از وسایل	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
ضعیف	۱۲۸	۵۴/۳۵	۷/۳۸
متوسط	۹۸	۵۷/۷۴	۶/۴۱
قوی	۷۴	۶۱/۱۶	۸/۴
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸

جدول (۱۲): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره‌ی ۸

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۲۲۲۸/۲۶۴	۲	۱۱۱۴/۱۳۲	۲۰/۴۶۴	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۶۱۶۹/۸۵۶	۲۹۷	۵۴/۴۴۴		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین‌های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده از میزان استقبال والدین، با توجه به استفاده از وسایل کمک آموزشی، تفاوت معناداری وجود دارد. لذا می‌توان عنوان کرد که بین استفاده از

وسایل کمک آموزشی و میزان شرکت والدین در کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد. لذا با توجه به میانگین‌های به دست آمده می‌توان عنوان کرد که هرچه استفاده از وسایل کمک آموزشی بیش تر باشد میزان شرکت و استقبال والدین نیز از کلاس‌ها بیش تر می‌شود.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۹: بین زمان تشکیل کلاس‌ها و میزان شرکت والدین در کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول (۱۳): میانگین استقبال از کلاس‌ها با توجه به زمان تشکیل

شاخص زمان تشکیل کلاس‌ها	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
نامناسب	۸۱	۵۳/۶۷	۶/۶
نامتفاوت	۱۲۴	۵۵/۲۹	۶/۴
مناسب	۹۵	۶۲/۵	۷/۷
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸

جدول (۱۴): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره‌ی ۹

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۴۱۲۹/۱۷	۲	۲۰۶۴/۵۸۵	۴۲/۹۷۳	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۴۲۶۸/۹۵	۲۹۷	۴۸/۰۴۴		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین‌های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده در مورد میزان استقبال والدین، با توجه به زمان

تشکیل کلاس‌ها، تفاوت معناداری وجود دارد. لذا می‌توان عنوان کرد که بین زمان تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین‌ها می‌توان نتیجه گرفت که هرچه زمان تشکیل کلاس‌ها مناسب‌تر باشد میزان استقبال والدین نیز بیش‌تر می‌شود.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۱۰: به نظر می‌رسد که اهمیت ندادن مدیران به تشکیل کلاس‌ها در عدم استقبال والدین مؤثر است.

جدول (۱۵): میانگین استقبال از کلاس‌های آموزش خانواده با توجه به میزان اهمیت مدیران

شاخص میزان اهمیت مدیران	میزان (N)	میانگین	انحراف استاندارد
کم	۷۹	۵۱/۹۲	۶/۷
متوسط	۹۷	۵۶/۴۶	۵/۶
زیاد	۱۲۴	۶۰/۹۹	۷/۹
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸

جدول (۱۶): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره‌ی ۱۰

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۴۰۳۳/۴۶	۲	۲۰۱۶/۷۳	۴۱/۶۹	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۴۳۶۴/۶۶	۲۹۷	۴۸/۳۶۶		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین‌های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده در مورد میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش

خانواده، با توجه به میزان اهمیت مدیران به این موضوع، تفاوت معناداری وجود دارد. لذا می توان عنوان کرد که اهمیت ندادن مدیران به تشکیل کلاس ها در عدم استقبال والدین مؤثر می باشد. بنابراین هرچه میزان اهمیت مدیران بالاتر باشد میزان شرکت و استقبال والدین نیز از کلاس ها بیش تر خواهد بود.

فرضیه ی شماره ی ۱۱: بین میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس ها و میزان استقبال والدین رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول (۱۷): میانگین استقبال از کلاس ها با توجه به میزان آگاهی والدین

شاخص میزان آگاهی والدین از اهداف کلاس ها	میزان N	میانگین	انحراف استاندارد
کم	۶۷	۵۰/۸۲	۶/۰۴
متوسط	۱۱۳	۵۷/۴۴	۶/۱۱
زیاد	۱۲۰	۶۰/۳۸	۸/۱۲
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸۴

جدول (۱۸): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه ی شماره ی ۱۱

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقداراف (f)	سطح معناداری
بین گروه ها	۳۹۴۸/۰۳۶	۲	۱۹۷۴/۰۱۲	۴۰/۵۷۳	۰/۰۰۱
درون گروه ها	۱۴۴۵۰/۰۹۴	۲۹۷	۴۸/۶۵۴		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به میانگین های به دست آمده و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می شود که بین میانگین های به دست آمده در مورد میزان استقبال والدین از کلاس ها، با توجه به میزان آگاهی آن ها از اهداف تشکیل کلاس ها، تفاوت معناداری وجود دارد. لذا

می‌توان عنوان کرد که بین میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین‌های به دست آمده می‌توان نتیجه‌گیری کرد که هرچه میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها بیشتر باشد میزان استقبال والدین از کلاس‌ها بیشتر تر است.

فرضیه‌ی شماره‌ی ۱۲: بین میزان علاقه‌مندی والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه وجود دارد.

جدول (۱۹): میانگین استقبال والدین از کلاس‌ها با توجه به میزان علاقه‌ی آنان

شاخص میزان علاقه‌ی والدین	میزان (N)	میانگین	انحراف استاندارد
ضعیف	۲۵	۴۹/۵۶	۷/۳۹
متوسط	۶۳	۵۳/۶	۶/۶
خوب	۲۱۲	۵۹/۰۸	۷/۳۳
جمع کل	۳۰۰	۵۷/۱۴	۷/۸۴

جدول (۲۰): جدول تحلیل واریانس مربوط به فرضیه‌ی شماره ۱۲

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجات آزادی	میانگین مجدورات	مقدار اف (f)	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۳۰۲۶/۴۰۹	۲	۱۵۸۳/۲۰۴	۲۹/۲۳۷	۰/۰۰۱
درون گروه‌ها	۱۵۳۷۱/۷۱۱	۲۹۷	۵۱/۷۵۷		
جمع کل	۱۸۳۹۸/۱۲	۲۹۹			

با توجه به مقدار اف. (۲۹/۲۳۷) و سطح معناداری (۰/۰۰۱) مشاهده می‌شود که بین میانگین‌های به دست آمده در مورد استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به میزان علاقه‌مندی آنان، تفاوت معناداری وجود دارد. لذا می‌توان عنوان کرد که بین علاقه‌مندی والدین و میزان استقبال آنان از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد. بنابراین ملاحظه می‌شود که هرچه میزان علاقه والدین بیش‌تر باشد میزان استقبال آنان از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر خواهد بود.

نتیجه‌گیری:

نتایج و یافته‌های این پژوهش که به بررسی دیدگاه‌های والدین در مورد عوامل مؤثر بر میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده پرداخته شده به شرح زیر قابل ارائه است:

۱- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره ۱ مبنی بر این که «آیا بین جنسیت شرکت‌کنندگان و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد؟» نتایج به دست آمده بیانگر آن است که بین میانگین استقبال زنان (۵۸/۰۹) و میانگین استقبال مردان (۵۵/۲) از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر بین جنسیت و میزان استقبال والدین رابطه‌ی معناداری وجود دارد که با توجه به میانگین‌های به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که میزان استقبال زنان از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر از مردان است.

این واقعیت در یافته‌های پژوهشی سایر محققان نیز ارائه شده است، به طوری که نتایج یافته‌های پژوهشی آقای علی اشرف قمری مهران (۱۳۷۶) نشان می‌دهد که ۶۹ درصد از افرادی که به برنامه‌های آموزش خانواده گرایش داشته زن بوده‌اند و که در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اظهار داشت که جنسیت شرکت کنندگان در میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر است.

۲- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره ۲ مبنی بر این که «آیا بین شرکت اعضای خانواده (پدر و مادر) و میزان استقبال از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد؟»، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که بین میانگین شرکت پدران از کلاس‌های آموزش خانواده (۵۵/۸۲) و میانگین شرکت مادران (۵۷/۹۸) تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر بین شرکت پدران و مادران و میزان استقبال آن‌ها در کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین‌های به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که میزان استقبال مادران از کلاس‌ها بیش‌تر از پدران است.

هم‌چنین نتایج یافته‌های پژوهش‌های مشابه مؤید این واقعیت است. به طوری که یافته‌های تحقیقی کیهان محمدخانی (۱۳۷۵) نشان می‌دهد که در شهر تهران نیز اکثریت مادران به طور مرتب و مستمر در کلاس‌های آموزش خانواده شرکت می‌کنند و در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که میزان استقبال و گرایش مادران به شرکت در کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر از پدران است.

۳- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره‌ی ۳ مبنی بر این که «آیا بین وضعیت اشتغال والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که بین میانگین استقبال افراد شاغل (۵۵/۸۸) و میانگین استقبال افراد بیکاری (۵۷/۷۸) تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر بین وضعیت اشتغال والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با توجه به نتایج تحقیق می‌توان گفت که افراد بیکار، نسبت به افراد شاغل، از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر استقبال می‌کنند.

۴- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره‌ی ۴ مبنی بر این که «آیا بین میزان تحصیلات والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان تحصیلات و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود ندارد و والدین با سطوح تحصیلی مختلف به یک میزان از کلاس‌ها استقبال می‌کنند. بنابراین فرضیه‌ی مذکور مردود و غیر قابل دفاع است.

یافته‌های پژوهشی آقای علی‌اشرف قمری مهران (۱۳۷۶) نیز نشان می‌دهد که تحصیلات والدین در میزان گرایش آن‌ها نسبت به برنامه‌های آموزش خانواده مؤثر نبوده و نقش تعیین‌کننده‌ای نداشته است. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اظهار داشت که میزان تحصیلات والدین نقش مؤثری در میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده ندارد.

۵- نتایج به دست آمده در مورد سؤال پژوهشی شماره ۵ مبنی بر این که «آیا بین محتوای مطالب ارائه شده و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد؟» بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین محتوای مطالب ارائه شده و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد، به این معنا که هرچه محتوای مطالب ارائه شده در کلاس‌ها قوی‌تر باشد میزان استقبال والدین از کلاس‌ها بیش‌تر خواهد بود.

نتایج یافته‌های پژوهشی کیهان محمدخانی (۱۳۷۵) نیز نشان می‌دهد که بین محتوای برنامه‌های اجرا شده و میزان گرایش والدین به کلاس‌های آموزش خانواده رابطه وجود دارد. بنابراین در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که هرچه محتوای مطالب و برنامه‌های اجرا شده در کلاس‌های آموزش خانواده غنی و قوی‌تر باشد به همان میزان استقبال والدین از این گونه کلاس‌ها بیش‌تر خواهد شد بنابراین فرضیه مذکور تأیید می‌شود.

۶- نتایج به دست آمده در مورد سؤال پژوهشی شماره ۶ مبنی بر این که «آیا بین توان علمی مدرسین و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به توان علمی مدرسین، تفاوت معناداری وجود دارد. به این معنا که هرچه توان علمی مدرسین در این کلاس‌ها از سطح بالایی برخوردار باشد، میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر خواهد بود.

از سوی دیگر نتایج یافته‌های پژوهشی حسن ثابتی (۱۳۷۵) نشان می‌دهد که اکثریت والدین، توانایی و درجه و تخصص علمی بالای مدرسین را در جذب والدین به کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر می‌دانند. هم‌چنین یافته‌های پژوهشی سهیلا سعیدی (۱۳۷۹) نیز نشانگر آن است اکثریت والدین اعتقاد داشتند که توان علمی بالای مدرسین می‌تواند در جذب بیش‌تر والدین به کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر باشد.

بنابراین در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اظهار داشت که هرچه توان علمی و تخصصی مدرسین در کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر باشد، میزان استقبال والدین نیز در این گونه کلاس‌ها بیش‌تر خواهد شد.

۷- نتایج به دست آمده در مورد سؤال پژوهشی شماره‌ی ۷ مبنی بر این که «آیا بین استفاده از وسایل کمک آموزشی و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به استفاده از وسایل کمک آموزشی، تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر هرچه استفاده از وسایل کمک آموزشی در کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر باشد، میزان استقبال والدین نیز از این گونه کلاس‌ها بیش‌تر خواهد شد.

نتایج پژوهشی کیهان محمدخانی (۱۳۷۵) نیز نشان می‌دهد که اکثریت والدین اعتقاد داشتند که استفاده از فیلم‌های آموزشی در کلاس‌های آموزش خانواده در استقبال و شرکت بیش‌تر آن‌ها مؤثر خواهد بود. هم‌چنین یافته‌های پژوهشی حسن ثابتی

(۱۳۷۵) نشانگر آن است که بین نمایش فیلم مرتبط با مطالب مطرح شده در جلسات و جذب والدین به کلاس‌های آموزش خانواده رابطه وجود دارد. بنابراین در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اظهار داشت که استفاده از وسایل کمک آموزشی در کلاس‌های آموزش خانواده در جذب و استقبال بیش‌تر والدین مؤثر خواهد بود.

۸- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره‌ی ۸ مبنی بر این که «آیا بین زمان تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد؟»، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به زمان تشکیل کلاس‌ها، تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر هرچه زمان تشکیل کلاس‌ها مناسب‌تر باشد، میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر خواهد بود.

یافته‌های پژوهشی حسن ثابتی (۱۳۷۵) نیز بیانگر آن است که اکثریت والدین زمان و ساعت مناسب تشکیل کلاس‌ها را در جذب آنان به این کلاس‌ها مؤثر می‌دانند و در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اظهار داشت که زمان و ساعت مناسب تشکیل کلاس‌ها در میزان استقبال بیش‌تر والدین از کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر خواهد بود.

۹- در پاسخ به سؤال پژوهشی شماره‌ی ۹ مبنی بر این که «آیا بین میزان اهمیت دادن مدیران به تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال والدین از کلاس‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؟»، نتایج به دست آمده بیانگر آن است که، با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان استقبال والدین و میزان اهمیتی که مدیران به تشکیل کلاس‌ها می‌دهند،

تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر اهمیت ندادن مدیران به تشکیل کلاس‌ها در مدارس در عدم استقبال والدین از کلاس‌ها مؤثر خواهد بود. بنابراین هرچه مدیران به تشکیل کلاس‌های آموزش خانواده در مدارس اهمیت بیش‌تری بدهند، میزان استقبال والدین نیز بیش‌تر خواهد شد.

از سویی یافته‌های پژوهشی حسن‌ثابتی (۱۳۷۵) بیانگر آن است که فرستادن دعوت‌نامه‌ی کتبی برای والدین و اهمیت دادن به آن در یک یا دو روز قبل از تشکیل جلسه در جذب والدین به کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر خواهد بود.

۱۰- نتایج به دست آمده در مورد سؤال پژوهشی شماره‌ی ۱۰- مبنی بر این که «آیا بین میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر بین میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد. به بیان دیگر می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که هرچه میزان آگاهی والدین از اهداف تشکیل کلاس‌ها بیش‌تر باشد، میزان استقبال والدین از کلاس‌های آموزش خانواده بیش‌تر خواهد بود.

از سوی دیگر یافته‌های پژوهشی حسن‌ثابتی (۱۳۷۵) بیانگر آن است که تبلیغ و آگاه نمودن والدین برای شرکت در کلاس‌ها از طریق رادیو و تلویزیون و ... در جذب والدین به کلاس‌های آموزش خانواده مؤثر است. بنابراین در یک جمع‌بندی کلی

می‌توان گفت که بین میزان آگاهی والدین از اهداف کلاس‌ها و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

۱۱- نتایج به دست آمده در مورد سؤال پژوهشی شماره‌ی ۱۱ مبنی بر این که «آیا بین علاقه‌مندی والدین و میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده تفاوت معناداری وجود دارد؟»، بیانگر آن است که با توجه به میانگین‌های به دست آمده بین میزان استقبال والدین از کلاس‌ها، با توجه به میزان علاقه‌مندی آن‌ها، تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان نتیجه گرفت که هرچه میزان علاقه‌ی والدین بیشتر باشد، میزان استقبال آن‌ها از کلاس‌های آموزش خانواده بیشتر خواهد بود.

۱- پیشنهادات مبتنی بر یافته‌های پژوهش :

الف) به مدرسین آموزش خانواده :

۱- مدرسین محترم با آمادگی و توان علمی پیش‌تر در جلسات کلاس‌های آموزش خانواده شرکت نمایند تا پاسخ‌گوی سؤالات و مشکلات والدین در خصوص مسائل خانواده باشند.

۲- جهت جذاب نمودن کلاس‌ها و تأثیرگذاری بیشتر بر والدین، سعی شود از وسایل کمک آموزشی (نظیر فیلم، اسلاید و ...) استفاده‌ی بیش‌تری به عمل آید.

۳- از ارائه‌ی مطالب تکراری در کلاس‌ها پرهیز شود و موضوعات به گونه‌ای انتخاب گردد که در دانش‌افزایی والدین مؤثر باشد.

۴- کلاس‌های آموزش خانواده در ساعت مشخص و به طور منظم برگزار گردد و زمان تشکیل کلاس‌ها تا حدودی با هماهنگی والدین برگزار شود.

۵- هرچه محتوای علمی مطالب ارائه شده در کلاس غنی‌تر باشد و بر مباحث کاربردی بیش‌تر تأکید شود، به گونه‌ای که در این جلسات راه حل‌های علمی برای حل مشکلات خانواده‌ها ارائه گردد، در استقبال بیش‌تر والدین مؤثر خواهد بود.

۶- آشنایی مدرس با اصول و روش‌های تدریس جهت ارائه‌ی بهتر موضوعات و اثربخشی بیش‌تر بر والدین امری ضروری است.

۷- هدف اساسی در برنامه‌های آموزش خانواده، آموزش و آگاهی‌دادن به والدین در خصوص مسائل و مشکلات خانواده است. بنابراین باید از طرح موضوعات سیاسی و اقتصادی که تناسبی با اهداف کلاس‌ها ندارد پرهیز گردد.

۸- موضوعات مطرح شده در جلسات باید متناسب با نیاز و مسائل و مشکلات خانواده‌ها باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

(ب) به برنامه‌ریزان و کارشناسان آموزش خانواده:

۱- در انتخاب مدرسان آموزش خانواده دقت بیش‌تری به عمل آید و از کسانی که دارای توان علمی بالا و مقبولیت اجتماعی بیش‌تری هستند استفاده گردد.

۲- ارائه‌ی آگاهی‌های لازم به والدین در مورد اهمیت و ضرورت شرکت در کلاس‌های آموزش خانواده امری ضروری است.

۳- نوع نگرش مدیران به کلاس‌های آموزش خانواده باید تغییر نماید، به گونه‌ای که در برنامه‌ریزی‌های خود توجه و اهتمام بیش‌تری به برگزاری این کلاس‌ها در مدارس داشته باشند.

۴- به منظور پر بار شدن جلسات، فیلم‌ها و وسایل کمک آموزشی مناسبی تهیه گردد تا مدرسان مطالب و موضوعات خود را بهتر ارائه دهند.

۵- به زمان برگزاری جلسات توجه بیش‌تری نمایند و ترجیحاً با نظرخواهی و هماهنگی والدین انجام گیرد.

۶- شرایط و تمهیداتی فراهم گردد تا پدران نیز بیش‌تر از کلاس‌های آموزش خانواده استفاده نمایند.

پیشنهاد‌های کلی :

۱- والدینی که به طور مرتب و مستمر در جلسات آموزش خانواده شرکت می‌نمایند مورد ترغیب و تشویق قرار گیرند.

۲- مدرسان محترم شرایط و فضای لازم را برای بحث و گفت‌وگو و تبادل نظر در جلسات آموزش فراهم نمایند.

۳- محتوای مطالب ارائه شده باید متناسب با سنین و ویژگی‌های دانش‌آموزان همان مدرسه باشد.

۴- در هر جلسه باید موضوع مشخصی به طور عمیق بررسی شود و از طرح چندین موضوع به صورت ناقص و سطحی در یک جلسه خودداری گردد.

- ۵- موضوعات مطرح شده باید متناسب با سطح سواد، شغل و طبقه‌ی اجتماعی و اقتصادی شرکت کنندگان و میزان آگاهی آنان از اصول تعلیم و تربیت باشد.
- ۶- برگزاری برنامه‌های آموزشی و توجیهی جهت آمادگی و هماهنگی بیش‌تر مدرسان در این جلسات امری ضروری است.

منابع و مآخذ:

- ۱- ساروخانی، باقر (۱۳۷۰). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، تهران، انتشارات سروش
- ۲- تقوی، نعمت‌الله (۱۳۷۴). جامعه‌شناسی خانواده، تهران، انتشارات پیام نور
- ۳- ملکی، حسن (۱۳۸۰). خانواده و فرزندان در دوره‌ی راهنمایی تحصیلی، تهران، انجمن اولیا و مربیان
- ۴- نوابی‌نژاد، شکوه (۱۳۷۵). سه گفتار درباره‌ی راهنمایی و تربیت فرزندان، تهران، انجمن اولیا و مربیان
- ۵- بازرگان، زهرا (۱۳۷۸). نگاهی به مسئله‌ی افت تحصیلی و شیوه‌های مؤثر مقابله با آن در برخی از کشورهای پیشرفته‌ی صنعتی، فصل‌نامه تعلیم و تربیت، پژوهشکده‌ی تعلیم و تربیت
- ۶- صادقیان، نبی‌الله (۱۳۷۸). ویژگی‌های مدرسه مطلوب. ماهنامه‌ی رشد معلم، شماره‌ی ۶
- ۷- احمد، سید احمد و همکاران (۱۳۷۷). بررسی تأثیر آموزش والدین بر تغییر رفتار آنان نسبت به فرزندان در منطقه‌ی هوایی شهید بابایی اصفهان، فصل‌نامه‌ی تعلیم و تربیت، شماره‌ی ۵۴-۵۳